ВЕСЕЛКА

ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ

THE RAINBOW

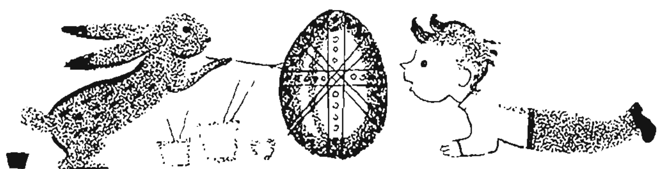
A CHILDREN'S MAGAZINE

Рік VI. Травень 1959 Ч. 5 (57

НАШИМ СПІВРОБІТНИКАМ, ЧИТАЧАМ, ПЕРЕДПЛАТНИКАМ, ЇХ БАТЬКАМ, УЧИТЕЛЯМ І ВИХОВНИКАМ, ВСІМ НАШИМ ПРИХИЛЬНИКАМ І ЖЕРТВОДАВЦЯМ РАЗОМ ІЗ ПИСАНКОЮ ВІД ЗАЙЧИКА ШЛЕМО РАДІСНЕ —

Христос Воскрес!

Редакція „ВЕСЕЛКИ"

Наш читач Богдан Лояк з Честеру (Пенсильванія) пише:

Дорога „Веселко"! Журнал мені дуже подобається, особливо різдвяне число. З „Веселки" я довідуюся багато з історії нашої любої батьківщини України, знайомлюся з життям і діяльністю наших великих людей, як Т. Шевченко, І. Франко, Л. Українка та інші. Мій менший брат Андрійко дуже любить слухати, як я йому читаю „Веселку". І тому я хочу бути й далі передплатником „Веселки". Я бажаю журналикові успіху й щастя, щоб він далі був такий добрий, як дотепер!

Відповідь Редакції: Дорогий Богдане! Дякуємо за побажання й за признання. Тішить нас, що „Веселка" подобається Тобі і Твоєму братікові Андрійкові. Нам треба якнайбільше передплатників, тоді журнал буде чимраз кращий. Щиро вітаємо Тебе й Андрійка!

***

Від Наді Березецької, учениці 8-ої кляси школи св. Миколая в Шикаґо ми отримали такого листа:

Дорога „Веселко"! Я ходжу до школи св. Миколая і дістаю від своєї учительки п-ні Овчаренко щомісяця „Веселку". Я дуже люблю її читати, але вона трохи задитяча для мене, бо я вже ходжу до восьмої кляси. Я думаю, що в ній забагато казок, які мене не цікавлять. Повинно бути більше історичних оповідань, як ось „Михайлик", що дуже мені сподобалося. Я думаю, що „Веселка" могла б мати тридцять сторінок: перша частина для менших дітей, друга для старших. Я дуже люблю читати книжки і вивчати вірші напам'ять. Вони помагають мені складати мої власні вірші. Дуже люблю Тараса Шевченка і посилаю в його честь віршик для „Веселки".

Відповідь Редакції: Дорога Надю! Ти порушила в своєму листі дуже важливу справу. На 16-ти сторінках тяжко вмістити матеріял, який цікавив би менших і старших дітей. Треба б або збільшити число сторінок і зробити поділ матеріялів, або видавати два окремі журнали — для менших і старших дітей. На жаль, брак фондів не дає нам змоги цього зробити. Одначе, в кожному числі „Веселки" стараємося дати такі матеріяли, що були б цікаві для дітей кожного віку. Твій віршик про Т. Шевченка мусить підождати аж до наступного березня. Привіт!

***

Дзвінка і Чічка Орловські пересилають „ХРИСТОС ВОСКРЕС" усім передплатникам і читачам „Веселки".

1. ВЕЛИКОДНЯ ЗАГАДКА

Уклав Зенон Івасиків

X			X		ТІВРЕ
		X	X		ЧАГИД
		X			КОНВІ
X	X				САНДЕ
			X	X	СЫНО

Із літер в прямокутниках направо складіть слова за поданим списком. Впишіть ці слова у квадратики поруч. Літери, які будуть у квадратиках з хрестиком, дадуть назву великого і радісного свята. Значення слів: рух повітря; колись славне місто в Західній Україні; має кожна хата; ріка в Україні; пора року.

(Продовження на стор. 15-ій, колонка 2-га)

ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ КОЖНОГО ВІКУ

з кольоровими ілюстраціями виходить кожного місяця у Видавництві „Свобода" заходами Українського Народного Союзу. Редаґує Колеґія з членів Об'єднання Працівників Дитячої Літератури. Річна передплата становить у ЗДА — 4.00 дол., у інших країнах — рівновартість цієї суми. Ціна окремого числа 40 центів.

Адреса: "SVOBODA" — "Veselka", P. O. Box 346, Jersey City 3, N. J., USA.

Редакція застерігає собі право виправляти присланi авторами матеріяли. Передруки нових творів і ілюстрацій, вміщених у „Веселці", тільки за попередньою згодою Редакції й Видавництва та за поданням джерела.

Обкладинка роботи Е. Козака. Розділові заставки М. Бутовича, Е. Козака, П. Холодного.

"THE RAINBOW" — "VESELKA"
published monthly by the Ukrainian National Association
81-83 Grand Street
Jersey City, N. J.
Subscription $ 4.00 per year.
Second Class Postage paid at Jersey City, N. J.

Ілюстрація на обкладинці:
Е. Козак — Великодні зайчики й писанка

ВЕЛИКДЕНЬ

(Із збірки „Багаття")

Великий день! Великий день!
Ясний Великдень на землі!
Неначе радости й пісень
Приніс нам янгол на крилі . . .

Веснянку діти хороводять —
Христос Воскрес! Христос Воскрес!
Сьогодні й сонце не заходить,
А сяє й сяє із небес.

М. Щербак

ДІТИ СТРІЧАЮТЬ ВЕЛИКДЕНЬ

Скажіть, що роблять хлопці та дівчата,
Як наступають Великодні свята.

Вся в „котиках", пахуча і зелена
В Неділю Вербну вербочка свячена
Легенько б'є по плечах, наче мовить:
„За тиждень вже Великдень! Чи готові?"
В Страсний Четвер всі Галі, Олі, Насті,
Всі Славки, Ромки, Данки йдуть на Страсті,
А в П'ятницю Велику без різниці
Спішать святій вклонитись Плащаниці.

А там, у кухні, щось матуся варять,
Мішають, місять і печуть і жарять.
Їм помагає з сил усіх Оксана,
Щоб не втомилась матінка кохана.
З-під їхніх рук — погляньте лиш, як ласка! —
Виходить з печі великодня паска,
За нею бабка, маківник рум'яний,
Пиріг із сиром, коржик на сметані.
В кімнаті стіл, на ньому скатерть біла,
Та сама, що її бабуся мила
Узорами розшила в Україні —
Яка ж ця скатерть мила серцю нині!
Бо мама й тато хочуть, щоб у свята
Згадалась рідна, хоч далека, хата,
Згадались милі дідо і бабуся,
І дядько Йосип, тіточка Маруся —
Щоб все було так, як колись бувало,
Коли за стіл уся сім'я сідала —
Щоб їм причувся, мов тужливий спомин,
Далеких дзвонів великодній гомін . . .

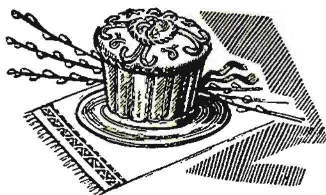
Як так, то не лінуйся, друже Гнате,
Поклич Одарку писанки писати,
Мерщій до діла заберіться, діти,
Щоб розцвітали писанки, мов квіти,
Щоб ваша всім подобалась робота,
Бо ось Велика вже іде Субота.
В суботу тато покладуть у кошик
І паску й яйця й писанки хороші
І візьмуть в церкву все те посвятити —
Напевно й ви побіжите з ним, діти!

Тим часом Вірка й Аня не дармують,
Наводять лад, стирають, порядкують,
Змивають вікна, двері і підлогу,
Ще й брата Марка кличуть на підмогу:
„Як хочеш, брате, скуштувати паски,
Стирай ретельно, не роби нам ласки!"
Стирає Марко, аж прип'яв запаску,
Чекає на Великдень і — на паску.

І теж весна заводить лад усюди:
Поля, ліси зі сну твердого будить,
В гаях бринять пташат веселі співи,
Сміється сонце, радісне, щасливе,
В траві зеленій сходять перші квіти,
То як же, як же серцю не радіти
І як „Христос воскрес" не заспівати,
Гаївкою весни не привітати!

Отак стрічають хлопці та дівчата
Велику радість — Великодні свята!

Роман Завадович

Лідія Персидська Ілюстрація *П. Холодного*

ПІНЯВКА

От і на жовтцеві слинка. Вітер гойдає її вгору й униз. Нехай собі думають, що це зозулина слинка гойдається, тим краще, або ж що це хтось навмисне наслинив на траву та квіти. А насправді, це зовсім і не зозулина слинка, а дімок, ще й такий смішний, на самому верху стеблинки, під квіткою жовтцю.

Скільки вже квіток навколо! Ранком і не проберешся серед них по луці, щоб не зароситись!.. А дерева! Жадної бруньки не лишилося на них, не відкритої сонцем.

А от і гість! Хитра мурашка, що причаїлася була за листком, по стеблинці підкралася до слинки. Голова здоровенна, щелепи страшні... Розтулила їх, простягнула лапку і стала обмацувати.

— А хто тут сховався? Добре було б його з'їсти!

Пінявка від страху завмерла і напустила навколо себе стільки пухирців, що зовсім зникла в піні.

Мурашка доторкнулася лапками до одного пухирчика, до другого, і вже почала добуватися просто через слинку, та враз... тьху ти! — враз усі її лапки, вуса, навіть черевце стали мокрі. Треба повертати назад. А пінявка так наслинила услід мурашці, що з жовтцю навіть капати стало. Ну, та нехай капає! Це так на страх ворогам, щоб не заважали рости пінявці.

Не так легко вирости їй, щоб зробитися дорослою пінявкою з дужими крильцями й міцними ніжками. Адже була вона ще тільки личинкою із слабкими ніжками і зовсім нерозвиненими крильцями.

От і цього ранку не встигла пінявка оглянутися, як побачила раптом біля свого дімка осу-хижачку. Оса літала навкруги слинки, вивідуючи, з якого боку легше підкрастися до пінявки. Нарешті сіла недалеко жовтцю і сховалася в квітках.

Пінявка ледь-ледь виткнулася з дімка, щоб подивитися, куди поділася оса, як враз хижачка кинулася на неї. От коли придався пінявці її дімок! В одну мить вона сховалася в ньому і замкнулася на тисячу замочків із пухирців піни.

Оса почала прислухатися, що діється в дімку. Зразу можна було пізнати, що вона справжня розбійниця: рильце злюще, вусиками поводить, і черевце — туди-сюди. Підійшла до замочка, а там не замочок, а пухирчик — лясь!.. і тріснув! Так і треба! Просто в рот розбійниці. Зразу вуса, голова стали мокрі, а на місці замочка виріс новий пухирець... один, другий, третій... Ага! Спробуй но тепер добитися до пінявки! Нічого не зробиш! Задзижчала оса й полетіла, шилом патоки вхопивши.

Ворогів скільки завгодно в пінявки — куди не подивишся, там і ворог. Усім хочеться поласувати смачною личинкою.

От і пташка! Тільки помітила на жовтцеві пінявку, зразу ж спустилася з гілочки. — Пік-пік! А хто тут живе?

Пінявка притулилася до стеблини, зіщулилася і знов напустила піни. А пташка всунула свій тоненький дзьоб у піну і стала шукати, куди заховалася пінявка. Може і знайшла б її, як раптом уся накуйовдилася і чхнула. Так їй і треба! Нехай знає, що не так то легко з'їсти пінявку! Повернулася пташка й полетіла геть.

А пінявці цього тільки й треба. Поки до неї підбиралися з усіх боків усякі вороги, вона росла й росла. І, нарешті, зовсім виросла й перетворилася у справжню пінявку. Тепер їй дімок уже не потрібний! Вона вилізла з піни і причаїлася на стеблинці жовтцю.

Ну, й деньок!.. Червона смілка так і горіла, вся облита липкою смолою. Ромени і гвоздики сяяли на сонці. Всі квітки на луці порозквітали.

Пінявка витерла мокру спинку об листок жовтцю і випростилася на сонце. Її шкірочка все зеленішала й зеленішала, аж поки не злилася в один колір із листям жовтцю. Тепер їй уже більше не потрібна й пінява слинка. Пінявка уперлася міцними ніжками в стеблину, випростала крильця і стрибнула в траву. Тільки її й бачили!

А ХТО ЛЯЛЮ МАЄ...

Ілюстрації А. Климка

А хто лялю має,
Ой так, так,
Спокою не знає,
Ой так, так.

То головку миє,
Ой так, так,
То спідничку шиє,
Ой так, так.

Гой-да-да гойдає,
Ой так, так,
Ля-ля-ля співає,
Ой так, так.

Розчісує кіску,
Ой так, так,
Кладе у колиску,
Ой так, так.

За те все і всюди
Ой так, так,
Ляля вдячна буде,
Ой так, так.

М. Петрів

Борис Грінченко

СЕСТРИЦЯ ГАЛЯ

(Скорочено)

Ілюстрація М. Бутовича

Іван Лаврусь п'ятий десяток доживає, чимало років прожив, та не плакав ніколи, — хіба ще як хлопцем малим був, — а тепер довелося заплакати!

Та й не дурно ж старий плаче: його дружина, що з нею він мало не тридцять років прожив — тепер її немає, вона лежить мертва в холодній ямі. Що він, старий, тепер діятиме на світі одинокий та ще з трьома дітьми малими? Дванадцятий рочок найстаршій дівчині Галі. Ось де вони всі троє сплять тихо, спокійно. Тільки в Галини знати ще сльози на личку: мабуть і вона вчора, як матір поховали, до півночі плакала так, як оце він тепер, старий, плаче.

— Мамо! — скрикнув спросоння невеличкий хлопчик, що спав на полу. — Мамо! — розплющив очі, подививсь навкруги й напів ще сонний підвівся і сів на полу.

Далі хлоп'я замовкло на хвилину, а потім, мабуть, відразу згадався йому вчорашній похорон і він скрикнув знову:

— Мамо! Я хочу маму! — і облився сльозами.

Дві дівчині — більша Галя і менша Одарка — теж попрокидалися від його голосіння й повставали. Одарка зараз же почала удвоє з братом кликати маму й плакати.

Тільки Галя, сидячи в кутку, хоч і плакала, але тихо, силкуючись задержувати сльози, що так і сипались з карих оченят і текли по білому схудлому личку. Нарешті, мов перемігши себе, вона втерла сльози й сиділа, не рухаючись, тільки її маленьке тільце раз-по-раз здригалося то з тяжкого жалю, то з холоду, що панував у нетопленій хаті. А Василько з Одаркою все плакали, голосно кличучи маму. Іван не знав, що й робити. Коли це Галя встала, ще раз утерла останні сліди сліз і присіла до дітей. Вона обняла їх шийки своїми тоненькими рученятами, пригорнула їх обоє до себе й почала розважати.

— Не плач . . . Я кашки зварю . . . Ну, ну, годі . . . Я тобі ляльок нароблю й „котика" заспіваю . . .

І бідна дівчина, сама ледве здержуючи сльози, почала співати „котика", ту саму пісню, що колись співала над нею мама, люба мама, що лежить тепер у холодній, снігом заметеній ямі . . . І як її бавила мама цією пісенькою, так і вона розважає тепер нею своїх маленьких братіка й сестричку.

Спершу діти мало слухали, але потім почали плакати тихше, а далі й зовсім замовкли і тільки хлипали раз-по-раз.

І вже тоді, як хлипання стихло й Галя втерла обом сльози, Василько промовив: — Я вставати хочу!

Галя почала його вдягати, взувати чоботи. Гаразд напрацювавшися з Васильком, Галя заходилась біля Одарки. Тут діло було легше, і незабаром вона вмивала обоє дітей. Василько спершу почав змагатися, кажучи, що він не хоче вмиватись, бо холодно. Треба було довго вмовляти його, поки він згодився на вмивання й чесання. Але потрохи Галя поборола всі труднощі, виявляючи дивну терпеливість, неначе покійна мати.

— Тату! Я їсти хочу! — тихенько промовила Одарка, хапаючи батька за рукав.

— І я хочу, снідати хочу! — завів і собі Василько.

Бідолашний батько поліз на полицю по хліб.

— Я не хочу хліба, я хочу кулешику! — не згоджувався хлопець.

— Синку, нема кулешику; ось підожди, — я зварю!

— Я не хочу — „підожди", я зараз хочу!

І знову сльози. Батько не знав, що робити. Тут знову довелося Галі розважати дітей. Чи про кулешик вона їм шепотіла, чи про що інше, тільки вони й цього разу почали потрохи затихати. Діти почали гризти хліб.

— Я змерз, — заплакав знову хлопець. Галя миттю кинулась, знайшла юпчину, одягла брата й сестру.

Тепер вже покищо не було чого плакати, і діти на якийсь час зовсім заспокоїлись і мовчали. А Іван тим часом думав про те, як то він буде поратись. Діти голодні, їм треба чогось зварити. І він пішов з хати, нарубав і вніс дров, далі почав розпалювати в печі. Що тут варити? Кинувся шукати чогонебудь, ледве знайшов пшона.

— „Зварю хоч кулешу", — подумав і всипав у горщик.

Дві маленькі ручки обхопили йому нараз шию, добрі карі оченята, трохи заплакані, глянули йому в вічі.

— Тату, киньте, — я зроблю . . . Я знаю.

Іван, дивуючись, глянув на Галю.

— Годі бо, тату, дозвольте, я сама упораюсь, — казала вона.

— Куди тобі, дочко, ти ще мала, — відмагався батько.

— Я хоч мала, а я знаю. Я навчусь, а тепер якнебудь — мами нема . . .

Маленька господиня знайшла десь капусти, сала і почала поратися, як справжня господиня. І тут маленькі рученята спершу не зовсім поводилися, а далі нічого, звикли.

А діти й собі, дивуючись, гляділи на свою маленьку сестру. Ще позавчора з ними ляльками гралася, тепер он уже порається. І доглядає їх, і годує, і варить — ну, цілком, як мама . . .

**
*

Сумно тягнеться день. Батько, то ввійде в хату, то знову піде, — видно, що він не знайде собі діла. Він і не говорить нічого, бо все, що не забалакає, нагадує йому і дітям дорогу втрату.

Діти теж сумні-невеселі, не граються навіть. Одарка витягла черепок із своїми ляльками й почала їх садовити на лаві. Вона хотіла бавитись так, як і раніше: мати пустила дітей у ліс по ягоди, там їх напав вовк, — ледве втекли. Вона вже почала була казати до дітей: — „Мамо, пустіть нас . . .” Але те слово „мама” знов нагадало їй забуте на хвилину власне горе, і вона голосно заплакала, кинула ляльки і залізла в куток.

Галя поралася, нагодувала дітей сніданням, потім обідом, — батько не їв нічого.

По обіді підійшов Василько до батька, що сидів на лаві й мовчки думав свої невеселі думки.

— Тату! — почав він, вчепившись йому за руку, — тату!

— Що, синку?

— Тату, Галя нам тепер мамою буде? — промовив хлопець, показуючи на сестру.

— Буде, буде! — прошепотів батько, ледве здержуючись, щоб знову не заплакати.

Уже повечеряли. Сумно повечеряли, — перша вечеря без матері.

— Галю, а мені одежу скинь, а то затяглася вузлом, так не розв'яжеш! — відізвалась Одарка.

І Галя, не мігши подужати руками, зубами почала розв'язувати затягнений вузол.

Нарешті пороздягались. Галя повкладала й повкривала дітей.

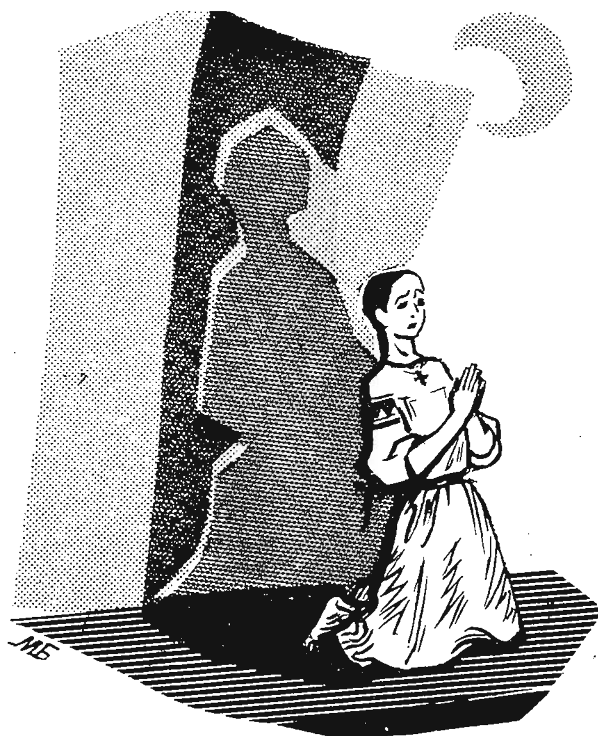
— А ми, Галюсю, не хочемо спати, — розкажи нам казочку! — прохали вони.

— Про трьох сестер та про калинову сопілку, — додала Одарка.

І Галя, примостившись біля них на полу, почала казку.

Довго тягнеться казка, а там і друга. І потрохи очі заплющуються, тихий сон оповиває дітей, і схиляється Одарчина голова на подушку поруч із братом, що теж заснув уже під Галине оповідання.

Заснули діти, навіть батько заснув. Тільки Галя не спить, це маленьке, худеньке дівчатко з карими оченятами, ця нова мама цим дітям. Вона тихо встає і йде посеред хати. Вона ще не молилася на ніч і зараз молитися буде. І стає дівчина навколішки, і тихо шепче молитви, не розуміючи їх, калічачи слова, але ж без краю вірячи.

Блідолиций місяць тихо плив високим небом, розливаючи своє дрібне проміння. Плив і оглядав широкий світ, а оглядаючи, зазирнув у маленьку хатину, де мале дівчатко тихо шепотіло молитву, стоячи навколішках.

— Господи, візьми мою маму до себе з холодної ями, нехай їй у Тебе гарно буде! . . І мені дай, Господи, щоб я робити навчилася, щоб замість мами стала братікові й сестричці . . .

Глянув місяць на дівчатко й, зачудований у святому здивуванні, немов зупинився на небі, обливаючи маленьку дівчину, що молилася серед хати, морем свого сріблястого проміння.

А вона все молилась, у місячному світлі стоячи, мов ясний, неземний дух чистої любови. А потім, поклонивши три поклони, встала, підійшла до брата й сестри, вгорнула їх ноги кожухом і сама лягла біля них.

І довго стояв місяць зачудований, довго дивився у вікно, ллючи небесне світло у хату, аж поки якась хмарка набігла і сховала його . . . .

БАТЬКО Й МАТИ

(З народної творчости)

**Та нема дерева ряснішого над дубочка,
Та нема родуріднішого над батечка.
Та нема цвіту цвітнішого над маківку,
Та нема роду милішого над матінку.**

НАЙСОЛОДШЕ СЛОВО

**Найсвятіше в світі слово — Бог,
Наймиліше слово — Батьківщина,
Але є ще поруч слів цих двох
Найсолодше — матінка єдина.**

Ролянник

Не знайти уже хатини,
А на місці, де був сад,
Пада грізний водоспад . . .

Хто дорозі тій повірить,
Піде нею, а тоді
Потрапляє він у вири
І зникає у воді!
Не один отак загинув,
Може б всенька Україна
Вже загинула б отак! . .

Та збагнув це наш козак!

Як це сталося? Нівроку,
Пильне мав і мудре око,
Але бачити без меж
Козачок не міг же теж!
То вовків загін зубатий
Встиг помітити, як хата
Раптом тріснула з порогу
Й обернулась у дорогу,
І на місці, де був сад,
Бризнув лютий водоспад!

Генеральський вовк прибіг
До Івасикових ніг;
І наказ новий прийшов —
У похід рушати знов!

Під землею й по землі
Як метнуться журавлі!
З-за близенької гори
Вже з'явилися бобри,
Мчать ведмеді на підмогу —
Затоптати злу дорогу!

V

Та ізнову Лиходій,
Лиходій-Чародій,
Бачачи, що сила йде,
Що під ним земля гуде,
Встав, напружився, як міг,
І . . . в Дніпро потоком збіг!

Влився швидко у ріку,
Збивши хвилю гомінку;
З люті вдарив чисту воду,
Наробив страшної шкоди:
Сотні сіл, десятки нив
Він навмисне затопив!
І, на дні залігши, думав:
„Тут, під цим Дніпровим шумом,
Де лише цвілинню тхне,
Не шукатимуть мене . . ."

(Закінчення буде)

Штаб — військова команда; на всю прить — з найбільшою швидкістю; звитяжний — переможний.

ВИШЕНЬКА ЗАЦВІЛА

Зацвіла уперше вишенька
У садочку, під вікном,
Наче білосніжна вишивка,
Вкрила деревце кругом.
Мов тоненькою мережкою,
Кожну гілку хтось розшив!
Побіжу до неї стежкою,
Ще вогкою від дощів.
Хто ж це нічкою темненькою
Деревце нам прикрасив,
Щоб побачила раненько я
Вишеньку в усій красі?
Хто ж ця чудо-вишивальниця?
Хто ця панночка ясна?
Хто ця наша піклувальниця?
Мама кажуть: — Це Весна!

Алла Коссовська

МАТУСЮ КОХАНА!

Матусю кохана,
Мов сонечко ясне,
Яка Ти нам люба,
Яка Ти нам красна!

Все молимо Бога
За Тебе й за Тата,
Щоб дав Вам здоров'я
І сили багато.

За матірнє серце,
За щиру опіку
Будь благословенна
Віднині довіку!

О. Цукорник

Леонид Полтава Ілюстрації *Е. Козака*

КАЗКА ПРО ЧАРОДІЯ-ЛИХОДІЯ І ВАСИКА-КОЗАЧКА І ЧОРНЕ МОРЕ

III

А тим часом за ярами,
За Карпатськими горами
Велет-змій на землю впав,
Закрутився — і пропав!
Та помітила зайчиха,
Що в траві сиділа тихо,
Як зненацька у долині
Чорна виросла хатина,
Навкруг неї — чорний сад,
В саді ж чорний виноград!

Що за чудо-дивина?
Ще такого й світ не зна!

І подумала зайчиха:
„Чорна хата — чорне лихо! . .
Хто ж будується отак?
Це якийсь поганий знак!”
Дивиться, що ж буде далі?
Біля хати люди стали,
Звідусіль, з усіх доріг
Йдуть до хати на поріг.
Тисячі у хату входять —
Але звідти не виходять!
Навіть коні, на біду,
Теж зникають у саду!

Як не кинеться зайчиха —
Ні спинитись, ні спочить! —
Наче вітер, наче вихор,
Уперед зайчиха мчить;
Через ріки і затоки,
Через межі у полях . . .
І дарма, що косоока,
Добре бачить вірний шлях!

Так пробігши із півдня,
В штаб примчалася вона.

Там Івась і генерали
Вже про наступ міркували.
Як почули новину,
Вмить зібрались на війну!

Хто ж попереду іде,
Дивні армії веде?

Міцно стисши кулачок,
Наш Івасик-козачок

Мчить на білому коні,
Як і личить на війні!
Він ці армії зібрав,
Пляна мудрого він склав,
Бо лиш ті, що всі встають,
Перемоги зазнають!

Линуть в небі журавлі
Із дзьобами — із списами,
Ще й комарики малі,
Гострі витягши шаблі,
Поспішають небесами.

А внизу, в густій траві,
Йдуть загони бойові:

Там вовки біжать зубаті
Воювати супостата,
Там зайців на всеньку прить
Кавалерія летить;
В бойову звитяжну путь
Лиси з півниками йдуть;
Скаче вивірок загін —
Для зв'язку придатний він;
Між долин та між ярів
Суне армія бобрів,
Сто ведмедів поспішає
[Їхню силу ворог знає!],
Сто лисиць і сто бичків,
І сто тисяч їжачків!
У річках і в синім морі
Риб ідуть полки суворі,
Раки-панцерники йдуть
В бойову звитяжну путь;
Чародієві на страх
Суне безліч черепах!

А на білому коні,
Як і личить на війні,
Міцно стисши кулачок,
Мчить Івасик-козачок!
Шабля блискає на сонці!
Слава волі оборонцям!

IV

Чародій відчув тривогу
Й обернувся . . . у дорогу!
[Мав же тридцять три лиця
І міняв їх без кінця].
Обходіть усю долину —

СВЯЧЕНЕ

Йде Параска, несе паску, —
Загорнула у запаску.

І Наталка йде в намисті,
Писанки несе взористі.

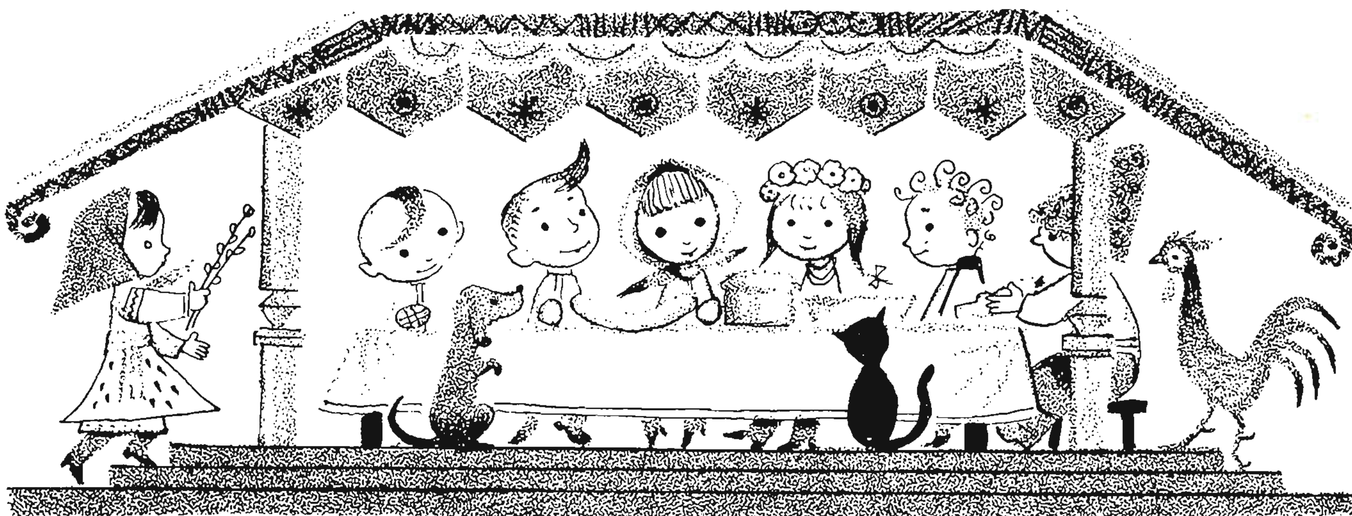
Ось свячене масло й сир —
Вже несе і Яромир.

Не забудьмо й про Маринку,
Що несе велику шинку.

Із ковбасами до нас
Йдуть Тарас і Опанас.

Хто там ще? Гуп-гуп! — Антін!
— Що несеш? — Несу я хрін.

На мальованому ґанку
Посідали до сніданку.

Їли шинку і ковбаску,
Яйця, масло, сир і паску.

А до всього трішки хрону, —
Для святочного „фасону".

ЕКО

Микола Погідний

ПРИГОДИ КОТИКА МУРЧИКА

Ілюстрація П. Холодного

1. ЯК МУРЧИК ДІСТАВ ІМ'Я

Гарної весняної ночі прийшов на світ чорненький котик Мурчик. Його оченята були міцно стулені, і він не міг нічого бачити. Він тільки чув, як його братчики і сестрички совалися біля нього та обнюхувались вогкими носиками. Те саме робив і Мурчик. Він тулився до материних грудей і ссав молочко, а опісля спав.

Щойно дев'ятого дня Мурчик відчув, як щось вразило його оченята. То було ясне світло сонечка, що зазирало в кожний куток хати. Тоді Мурчик розтулив оченята і вперше побачив свою матусю.

Мурчикова матуся, стара Мушка, була дуже гарною кіткою з чорною шовковою шерстю, ласкавими очима і теплим язичком. Вона побачила дивну зміну, що скоїлася з її дітьми, радісно замуркотіла і лизнула одне-друге. Тоді простягнулася біля них і сказала: мур-мур-мур! Котенята зрозуміли материну мову і ссали молочко досхочу.

Перший впорався зі сніданком Мурчик. Наситившись, він почав відштовхувати своїх братчиків та сестричок, бо йому здавалося, що він найстарший і що йому належить усюди перше місце. Та з цим не погоджувалися котенята. Відбиваючися від напасливого Мурчика, вони почали виявляти охоту до дитячих пустощів: дряпалися лапками, хапали одне одного за хвостики.

За кілька днів котенята завели таку цікаву забаву, що хтось біля них дзвінко розсміявся.

Це був малий Славко, що з цікавістю приглядався до котячих пустощів. Чорненький красунь-котик подивився на нього, але ні трішки не злякався і не засоромився. Славчикові це дуже сподобалося, і він крикнув на радощах:

— Матусю, подивіться, які гарні котики! А вже найкращий отой чорненький з білим комірцем і рукавичками. Гляньте, які в нього розумні оченята! Я назву його Мурчиком! Чи добре?

— Зви собі, як хочеш, — відповіла матуся. — Тільки не займай їх і не бери в руки. Ти ж бачиш, що вони ще маленькі. Стара кітка дуже не любить цього.

Після такої осторого Славчик хоч-не-хоч тільки придивлявся до котячої родини, що примішувалася в малій скриньці в кухні під лавкою.

Надворі було гарно і приємно. Пахли яблуні та вишні, що оточували вінком хату Славкових батьків. Пташки співали, стрибали весело по гілках, усе наливалося соняшним теплом і розцвітало чарівним цвітом.

Котяча матуся лежала з діточками у скриньці, годувала їх, огрівала, пестила й голубила. Відходила від них тільки тоді, як сама відчувала голод. Тоді зверталася до Славчикової мами, підіймала кругленьку голову і просила: мяв-мяв-мяв!

Мама Славчика добре розуміла, чого хотіла Мушка. Наливала в тарілку свіжого молочка і ставила перед кіткою. Наївшись досита, Мушка зараз верталася до котенят. При такій дбайливій опіці, котенята скоро росли, набирались сили, і, на радість Славчика, почали вилазити зі скриньки.

Стара кітка була цьому дуже рада. Тоді вона сідала біля скриньки, задоволено муркотіла і з приємністю приглядалася, як її діточки радісно підстрибували.

(Продовження буде)

ВЕСНА

Та це ж весна, бо тане сніг, — дивись, струмок з гори побіг. Шумить вода, ламає все. Весна іде, тепло несе. Шумить, гуде веселий гай і гомонить: „Вставай, вставай!" Розтане сніг, зима мине, земля кругом цвісти почне. Дітей малих веселий рій посуне з хат на луг мерщій.

Радіє все, співає все: весна іде, тепло несе!

КАЧКА-МАТИ

(З народної творчости)

Ой, не літай, сіра качко, до озера води пити,
Засідають два стрільчики, хочуть тебе вбити.
Ой, як мені не літати до озера води пити, —
Єсть у мене на озері маленькії діти,
В мене діти-малоліти не здужають в степ летіти.

Ганна Черінь

Ілюстрації Е. Козака

14. АРИТМЕТИКА

З усіх наук, на завзяття,
Люблю я аритметику,
Бо жадний день твого життя
Без неї не мине таки.

Щоправда, легко так не всім,
Не всім є чим хвалиться —
Спитає вчитель: „Сім раз сім?"
То дехто каже: „Тридцять!"

А я, як вчу, то маю звичку
Співати множення табличку
На „коломийку" чи „гопак",
Аж поки вивчу так чи так.

„П'ять раз п'ять — двадцять п'ять,
Треба добре пам'ятать.
Шість раз шість — тридцять шість.
Як не вивчиш — вовк із'їсть!"

А інші діти нехороші
Недобру роблять штуку
І заробляють добрі гроші
Від тата за науку:

За кожний вивчений рядок
Бажають мати цента!
А я би їм дала пасок
І більше ні процента.

А є іще й такі, що в клясі
Мовчать, як деревина,
А у крамниці краще каси
Рахують, як машина.

Я лиш дивуюся без краю.
Бувають різні діти!
А без рахунків, це я знаю,
Не можна в світі жити.

Люблю я цифри і таблиці
Не менш від рибки і від киці!

15. КУХОВАРКА

Як минуло дев'ять літ,
Я сказала: — Люба мамо,
Вже мені учитись слід
Куховарити!

— Ще рано, —
Мама каже, — вріжеш руку,
Пальці часом обпечеш.
Через рік почнеш науку.

Я заплакала: — Авжеж!
Он навчила мама Олю,
Як варити бараболю.
А Наталка вміє це
Й навіть смажити яйце.
Я ж, крім кави і крім чаю,
Нічогісінько не знаю.

— Що ж, — сказала мама згодом, —
Ось тобі зубатий ніж!
Тільки пальчика не вріж,
Бо впечу добренько йодом!

Чисть картопельку тоненько,
На шматочки ріж дрібненько,
Кинь у горщик, посоли.
Поклади цибульки, м'яса
І петрушки для прикраси,
І морквину на приправу —
Юшка це на першу страву.

А на друге — трохи каші,
А на третє — солоденьке,
Щоб хвалили гості наші
Куховарку молоденьку.

Закачала рукави —
Ну, до праці раз-два-три!
Заслужу собі похвали!

Всі поради з голови,
Як пташки, повилітали . . .
Я петрушечку зелену
До компоту посікла,

А картоплю здоровенну
В горщик силою втовкла.

Все робила самотужки:
Цукру всипала до юшки.
Ну, а в кашку солоденьку
Натрусила соли жменьку.

Каша знизу пригоріла,
Зверху на плиту скипіла . . .

Так із цілим роєм бід
Я зварила свій обід.

Любі гості, вас прошу
Скуштувати кулешу.

Песик витяг з юшки м'ясо,
З'їв і облизався ласо.

Миску юшки виїв котик
[Потім хворий мав животик].

Вдвох вони лизали кашу
Солоненько-солоденьку,
І хвалили гості наші
Куховарку молоденьку.

16. ДОМАШНІ ЗАВДАННЯ

По школі я гуляю доти,
Аж поки тато йде з роботи.
Іде! Я рада кожен раз,
Так ніби гість іде до нас!
Люблю я дуже свого тата,
Без нього невесела хата.

Ну, тато перш цілує в щічку.
Тоді, як завжди, має звичку
Питати, що робили в клясі,
Які вчинили баляндраси.

Чи й я у школі пустувала,
Чи може і в кутку стояла . . .
А наостанку ще по всьому
Питав, що задали додому.

Часом скажу: — Нічого, татку!
А він на те: — Чекай но, братку,
Пізнаю зараз по очах.

Отут мене хапає страх:
Якісь татуньо очі має,
Що зараз на брехні спіймає!

Але сьогодні вже, як згадано,
Як запитав, що нині задано,
Я крикнула йому щодуху:
— Нам задали зловити муху!

— Я, доню, маю двоє вух,
Але не чув іще ніколи,
Щоб задали ловити мух
У будь-якій путящій школі.

— Але насправді, любий тату,
Ми муху маємо спіймати
І придивитись дуже пильно,
Чому вона дзижчить так сильно,
Які та муха має крильця,
Животик, повний, як барильце,
Все записати на папір.
Це правда, татку, ти повір!

І що ж? Татусь мені поміг.
Ми за малим не збились з ніг.
Зчинили в хаті завірюху,
Але таки впіймали муху!

(Продовження буде)

ДІТИ І ГНІЗДЕЧКО

Діти знайшли в саду гніздечко. У ньому сиділи молоді пташки. Пташки ще не вміли літати. Діти забрали пташок, принесли додому й показали таткові.

Татко спитав: — Чи добре було б вашій мамі, коли б хто украв вас із хати?

Діти відказали: — Ні, мама плакала б.

Татко знову спитав: — А вам, чи добре було б тоді?

Діти сказали: — Ні, і ми плакали б і хотіли б додому.

Тоді татко сказав: — Таке саме горе буде матері-пташці й цим діткам.

Діти пожаліли пташок, однесли в сад і посадили у гніздо.

Борис Грінченко

З дитячого життя

Чи можна уявити собі кращу веселку, як на цій світлині? Це наша читачка Дзвінка Орловська з Клівленду, переодягнена за „Веселку" (минулорічне Великоднє число) на костюмовій забаві для дітей, влаштованій 22-го лютого ц. р. секцією Союзу Українок. Сестричка Дзвінки Чічка була переодягнена за „доміно".

***

ЯК МИ СВЯТКУВАЛИ ШЕВЧЕНКОВІ ДНІ

На світлині наш передплатник Богдан Оришкевич з Бруклину, Н. Й., читає свою доповідь про Тараса Шевченка на хатньому святковому вечорі, влаштованому в честь поета.

Про цей вечір Богдан прислав нам такий допис:

Ми, українські діти на чужині, не забуваємо нашого генія Тараса Шевченка. Під вечір, в суботу 7-го березня ц. р., ми скромно вшанували його пам'ять. На прибраній килимом і квітами стіні ми повісили картину маляра Їжакевича „Мені тринадцятий минало".

Святковий вечір почався „Заповітом" Т. Шевченка, який відспівав на платівці хор Городовенка. Ми вислухали його стоячи. Саму програму почав я короткою промовою про життя Т. Шевченка. З черги виступали з деклямаціями мої сестри й їх товаришка Уляна. Сестра Ляриса продеклямувала з чуттям „Мені одиаково", а Зоя виголосила вірш „Минають дні, минають ночі". Уляна відчитала вірш „І досі сниться". Поміж деклямаціями Ляриса грала на фортепіяні українські народні пісні.

Свято закінчили ми молитвою „Боже великий, єдиний", у виконанні хору Гнатишина.

КУТОК ЮНИХ АВТОРІВ

УКРАЇНО!

Україно, Україно, милий краю,
Щастя й долі я тобі усе бажаю.
Хоч родилась в чужині я, рідна нене,
Ти найкраща із усіх країн для мене.

Як у сні твої степи чудові бачу,
То нераз я за тобою і заплачу.
Ти пануєш у моїх думках і мріях,
Ти пануєш у моїх святих надіях.

Часом вільною приснишся, і тоді я
Ген додому вже мандрую в мріях.
Україно, Україно, рідна мати,
Я молюсь за тебе, як лягаю спати.

Орися Сенюк, Дітройт

МАМИНІ ЧЕРЕВИКИ

Ми — мамині черевики, які вона часто взуває. Ми не дуже старі — гарненькі, з блискучої зелено-сірої шкіри.

Вона бере нас часто з собою, як іде до праці, до крамниці чи до міста. Бере з собою, тобто взуває нас на свої ніжки. Коли вона повертається додому і сідає спочивати, ми теж змучені.

Мама має дівчинку, що зветься Ніна. Ніні одинадцять років.

Але вона думає часом, що вона дуже велика. Часом, як мами нема вдома, Ніна міряє мамині черевики.

Одного разу мама впіймала Ніну на високих закаблуках і розсердилась. Але потім засміялась і дала Ніні пару старих черевиків для забави.

Як Нінина мама взуває нас на ноги, нам стає дуже тепло, і їй тепло. Нам усім добре. Коли Нінина мама взула нас і пішла до бюра, її шеф аж свиснув. Ми виглядали так гарно і блискуче, наче тількищо куплені. Нінина мама почистила нас вранці кремом.

Нінина мама гарна не тільки тому, що ми гарні. Вона також гарно одягається, і ми пасуємо до її суконок і спідничок. Нам дуже приємно бути її черевиками.

Інна Хмура, Шикаґо

ЩО ЧИТАТИ?

Радісна вістка для дітей-читачів: оце появилася нова й дуже гарна книжка — „Бабунині казки” Т. Білецької. Книжку видало Об'єднання Працівників Дитячої Літератури. Великий чіткий друк, гарний папір, багато ілюстрацій, а до того ще й багатокольорові малюнки роботи мистця М. Левицького. Обгортка теж у кількох кольорах.

А самі ж казки такі гарні й цікаві, що їх слухатимуть і молодші діти, читатимуть школярі, читатимуть і батько-мати. Перша „Бабунина казка” нагадає, як дід і баба, мама й батько та дрібні діти мусіли тікати з Рідної Землі від поганих песиголовців, і як опинилися вони під опікою доброї ворожки Свободи.. В казці розказується також про хлопця Богданчика, який хоче воювати з поганим чародієм-лиходієм і його служаками песиголовцями.. А в іншій казці — про хлопчика, який мечем Святого Юрія переможе потвору-змія, визволить Рідний Край — Країну Вишневих Садів, і заграють тоді дзвони чудову воскресну пісню. В інших казках розповідається про українські гори Карпати і велетня, що жив колись у цих горах, про великого та малого Хому, про чародійного свистуна діда Андрушка і про дивні та веселі пригоди дерев'яного хлопця, який став людиною, бо забилося в ньому серце, коли він побачив чуже горе.

Так, дуже гарні й дуже цікаві „Бабунині казки”, і під Великдень вони повинні появитися в кожній українській хаті, де є діти. — Книжка коштує тільки $ 1.50, а в твердій оправі $ 2.00.

„Казка дітям невелика про курчатко і шуліку” — Є. Яворівського вийшла недавно новим зміненим виданням. Як і перше видання, ця казка вийшла у видавництві „Нашим Дітям — ОПДЛ”. Нове видання багато краще: побільшене, з прекрасною кольоровою обгорткою та кінцевою заставкою мистця О. Судомори, з малюнками мистця Е. Козака. Книжка призначена для молодших дітей. Вони її залюбки слухають. Написана гарним віршем, який діти швидко вивчають напам'ять. Коштує $ 0.75.

МАМИНІ ПОМІЧНИКИ

Вертається мама з праці, а їй назустріч вибігають діти. Врадувана мама питається:

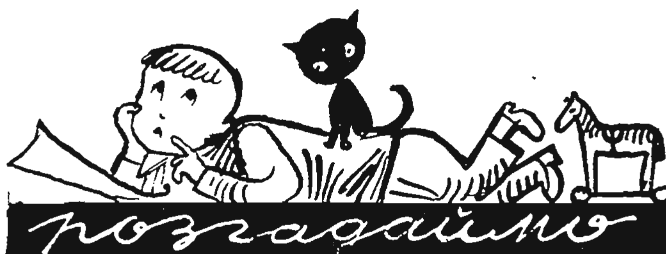
— Чи помогли мамі — поробили порядки?

— Так, я помила посуд, — хвалиться найстарша Галя.

— А я повитирала, — говорить менша Дара.

— А що ти робив, Данчику?

— А я позбирав за ними всі черепки, — каже Данчик.

2. ЗАПИТАННЯ-ЗАГАДКА

Оце, діти, рисунок-загадка. Придивіться до нього добре і розгадайте, чи є в ньому якась помилка. А може це не помилка?

Коли ж розгадаєте зміст рисунку, то подумайте, який другий рисунок можна б нарисувати про цю квочку та її діток? А може з вас хтось і нарисує його?

Хто найкраще відповість — дістане нагороду: нове видання книжечки „Казка дітям невелика про курчатко й про шуліку” Є. Яворівського з чудесною кольоровою обгорткою мистця О. Судомори.

***

3. ЩО ЦЕ?

Уклав Андрій Сороківський

Чи назад чи вперед — як мене читати,
Все мною тільки пляшки затикати.

***

РОЗВ'ЯЗКИ ЗАГАДОК з першого числа „Веселки”: 1. РІЗДВЯНА ЗАГАДКА: колядники. 2. ЯКІ ЦЕ СЛОВА? — Бог Предвічний народився. 3. РІЗДВЯНА ШАРАДА: макітра.

РОЗВ'ЯЗКИ ЗАГАДОК з другого числа: 1. РЕБУСИК: Заметіль. 2. ЗАГАДКА-НЕДОМОВКА: взимку. 3. ЩО ЦЕ? а) мороз; б) піч-чіп; в) рукавиця.

РОЗВ'ЯЗКИ ЗАГАДОК з третього числа: 1. ЯКИЙ ЦЕ ВІРШ? Садок вишневий коло хати. 2. РЕБУСИК: Канів. 3. ШАХОВІ ЗАГАДКИ: Садок вишневий коло хати, хрущі над вишнями гудуть; В своїй хаті своя правда. 4. ЩО ЦЕ? — вареник; дзвони.

ПРАВИЛЬНІ РОЗГАДКИ надіслали: Гудь Маруся, Гудь Юрій, Захарія Міля, Козак Сяня, Кукіль Марія, Ластовецький Андрій, Михалевич Оля, Михалевич Тарас, Мушинська Леся, Стефаник Василь.

Книжкову нагороду отримали: Ластовецький Андрій і Стефаник Василь.

Наступний конкурс і льосування нагород відбудуться в половині липня, а вислід буде проголошений у числі „Веселки” за серпень ц. р. Хто хоче взяти участь у конкурсі, мусить надіслати правильні розгадки з чисел „Веселки” за квітень, травень і червень. Останній речинець надіслання розгадок — 10 липня ц. р.

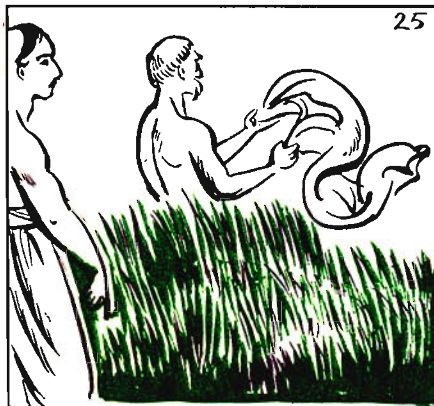
Сценарій і текст: Р. ЗАВАДОВИЧ
Story by R. ZAWADOWYCH

Ілюстрації: П. ХОЛОДНИЙ
Illustrations by: P. CHOLODNY

БОГДАН, КОЗАК-ХАРАКТЕРНИК
ІСТОРИЧНА КАЗКА

UKRAINIAN TALE
BOHDAN, KOZAK-SORCERER

РОЗДІЛ II: НЕПОЧАТА СИЛА — *PART II: THE BUDDING STRENGTH*

Зняв дід сорочку, махнув нею тричі перед собою — і став густий туман.

The old man took off his shirt, waved it three times before him—and a heavy fog appeared.

— Якщо маєш силу, подуй! — сказав дід, і козак подув на туман з усієї сили . . .

"If you have the strength, blow!" said the old man, and the Kozak blew with all his power.

Покотився туман і покрив татарський табір непроглядною хмарою.

The fog drifted away and covered the Tatar camp with an impenetrable cloud.

Підкинув дід угору жменю піску: — Удар щосили долонею навідлів!

The old man threw up a handful of sand: "Strike it hard with the back of the hand!"

Високо полетіли піщини вгору, а вгорі росли, росли — і посипались униз камінням на татар.

The grains flew high into the air, and there they grew and grew—and then dropped as rocks on the Tatars.

Зрадів дід, поплескав козака по плечі: — У тебе сила непочата, буде з тебе небій-характерник.

Happy became the old man, clapped the Kozak on his shoulder, and said: "Your strength has not yet been tapped, and you will yet become a fearless fighter-sorcerer!"

Небій — той, що нічого не боїться, сміливець.

(Кінець другого розділу)

(End of Chapter II)